

Příloha č. 1 – Metodický list

VÍKENDOVÝ POBYT – TÉMA „ŠKOLNÍ SKŘÍTEK“

(pro rodiče a děti z 1. třídy)

- *Celá akce se koná od soboty (začíná se obědem) do neděle (končí se obědem).*
- *Pokud by to bylo pro rodiny drahé, lze začínat v sobotu odpoledne a končit v neděli obědem (je to levnější o jedno hlavní jídlo).*
- *Vždy máme domluveno, že svačiny si vozíme sami (rodiče napečou sladké i slané, vždy nám vznikne bohatý rautový stůl – i u něj dochází k neformálnímu seznámení ☺).*
- *Jezdíme do některého penzionu v okolí nebo do horského hotelu (turistická třída se společným sociálním zařízením). Vzdálenost většinou do 20 km, maximálně kolem 40 km.*
- *Rodiče předem dostanou informace, jaké téma nás bude provázet, co si mohou přivést s sebou. (Není to povinné – pedagogové s sebou vezou dostatek pomůcek.)*
- *Víkendový pobyt je seznamovací – stmelovací, proto tam neprobíhají soutěže. Vše je založeno na spolupráci. Všichni žáci zde mají prožít pocit úspěchu, zvládnutí činnosti a překonání překážek (za přispění rodičů a pedagogů).*
- *Často žáci v rámci pobytu získávají body/razítka/samolepky – za splnění etapových úkolů. Nevyhodnocuje se, kdo byl první, poslední, naopak ocenění získává každý, kdo úkol splnil.*

Sobota

Příjezd, oběd, ubytování

Poznámka: Když potřebujete svolat rodiče a děti ke společné činnosti, můžete pustit či zahrát svolávací znělku nebo cinknout trianglem. Šetřete hlasivky.

1) Seznámení rodičů a dětí v komunitním kruhu

Cíl:

- Usnadnit přechod žáků z předškolního vzdělávání a rodinné péče do povinného, pravidelného a systematického vzdělávání.
- Vzorem rodičů podpořit poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka (včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, žáků nadaných a mimořádně nadaných).
- Seznámit žáky s rozmanitostí (každá rodina má jiný počet členů, tráví jinak volný čas, ve třídách jsou i bilingvní rodiny...).
- Aktivitu svým činnostním a praktickým charakterem motivují žáky k poznání, že je možné hledat, objevovat, tvořit a nalézat vhodnou cestu řešení problémů (rozvoj klíčové kompetence k řešení problémů).

Metodické pokyny:

- Rodiče a děti si sednou na židle vedle sebe (bude se představovat celá rodina). Případně si rodič vezme své dítě na klín, tím ho při seznamování s cizími lidmi podpoří, dodá mu více jistoty (může mu šeptem do ucha poradit, co ještě může říci při představování své rodiny).
- Začíná pedagog. Chytí provázek od klubíčka jednou rukou, představí se, sdělí, koho si s sebou přivezl, a potom hodí klubíčko někomu jinému. Provázek stále drží. Doporučuji, ať hází klubíčko jen děti dětem, jinak by to bylo moc dlouhé. Dítě začne mluvit a může představit celou rodinu. Pokud se stydí, představí se rodiče sami. Z klubíčka potom vznikne velká pavučina. (Klubíčko si házíme křížem, neházíme klubíčko po obvodu kruhu.)

2) „Školní skřítek na cestě“

Cíl:

- Rozvoj kompetence sociální a personální (podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, plní zadání s ohleduplností a úctou ke spoluhráčům, přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá).

Metodické pokyny:

- Pedagog se zeptá, co jim připomíná napnutý provázek (například uslyší: pavučinu, telefonní dráty, liány v pralese, cesty mezi námi...).
- Pedagog: „V každé třídě u nás ve škole bydlí skřítek. Přes den je schovaný, my ho nevidíme, ale tušíme, že s námi ve třídě je. Někdy máme schovanou křidu, jindy je tužka na jiném místě, než obvykle bývá, nebo najdeme nějaký zvláštní nápis na tabuli. Třídní skřítki nejsou zlí, jen si chtějí hrát a dělají u toho různé lumpárny. Někdy naopak někomu pomohou. Náš třídní skřítek je tu dnes také s námi. Nejel autem, šel pěšky. Měl náročnou cestu! Umíte si představit, jak takový malý skřítek dokázal dojít až k nám do horského hotelu? To, co se nám zdá být jednoduché, je pro skřítky velice náročné. Skřítek musel přeskakovat nebo podlézat spadané větvičky, brodit se listím, které už opadáva ze stromů. My se zkusíme vcítit do našeho skřítky a vyzkoušíme si, jaké to asi je, když je potřeba ujít tak náročnou cestu.“
- Překonávání bludiště (pavučiny) – děti se vydají na cestu plnou překážek.
Část dětí překračuje/podlézá napnuté provázky, druhá polovina dětí za pomoci rodičů drží napnuté provázky. Na závěr si aktivitu mohou zkusit i rodiče. ☺ Jsou překvapeni, ale vždy se zapojí maminky i tatínkové.
- Zatleskáme si, že jsme úkol zvládli jako náš malý skřítek.

3) Úklid klubíčka – sdělení očekávání

Cíl:

- Rozvoj kompetence komunikativní (formuluje a vyjadřuje své myšlenky, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v ústním projevu).
- Rozvoj jemné motoriky (namotávání klubíčka).

- Rozvoj kompetence pracovní (plní zadání, úklid po činnosti).

Metodické pokyny:

- Klubíčko se vrací postupně zpět (hodím ho zpět tomu, kdo mi ho před tím hodil, ten nitku zase namotává zpět do klubíčka). Kdo dostane do ruky klubíčko, řekne, co od víkendového pobytu očekává, na co se těší atd.

4) **Skřítkové a písmenka**

Cíl:

- Rozvoj sociální gramotnosti (komunikační dovednosti, dovednosti pro spolupráci).
- Fair play chování.
- Upevnění učiva českého jazyka (znají tři písmena: M, L, S).

Metodické pokyny:

- Pedagog: „Za školním skřítkem přijedou tři kamarádi. Teď se to dozvěděl! Chtěl by skřítkům udělat radost, ale už má málo času. Pomůžete mu?“
- Pedagog vyprávěním představí skřítky, kteří přijedou:
První se jmenuje Semínko a má rád všechny věci, které začínají písmenem „S“.
Druhý skřítek se jmenuje Měchounek, bydlí v lese na mechu a má rád všechny věci, které začínají písmenem „M“.
Třetí se jmenuje Louskáček a má rád všechny věci, které začínají písmenem „L“.
(Jsou to tři písmena, která už děti znají.)
- Rodiče s dětmi jsou rozděleni do tří skupin (písmeno: M, L, S). Pokud se někteří rodiče znají, snažíme se dát je do různých skupin, aby museli komunikovat s dalšími rodiči, aby se seznámili v rámci třídy. Každá skupina připraví skřítkům dané věci. Mohou předměty shánět 10 minut a poté provedeme kontrolu, zda dodrželi zadání.
- Úkolem skupin je přinést co nejvíce věcí od daného písmenka, abychom skřítky mile přivítali. (Děti a rodiče mohou přinést jakékoliv věci ze společenské místnosti, z pokojů, auta...)

5) **Hledání hraček – Skřítek Pořádníček**

Cíl:

- Rozvoj citlivosti vůči životnímu prostředí.
- Pracovní návyky.
- Samostatnost (Tento úkol by měly děti plnit samy, bez pomoci dospělých, kteří jsou přítomni, slovně děti podporují a oceňují, případně mohou pomoci i svou účastí ve hře.)
- V tuto chvíli, kdy děti plní úkoly samostatně, je čas na rozhovory mezi rodiči, mezi pedagogy a rodiči (další vhodná chvíle pro navázání komunikace).

Metodické pokyny:

- Pokyny od pedagoga (motivace): Náš skřítek má také brášku „skřítko Pořádníčka“, ten má důležitou úlohu. Každý den tajně obchází rodiny a nahlíží do dětských pokojíčků. Když je v pokoji uklizeno, zaraduje se a řekne si: „Hmmm, to je ale šikovné dítě! Rodiče z něj musí mít radost.“ Když ale není uklizeno a hračky se různě povalují, řekne si: „Hmmmm, ten si moc svých hraček neváží a asi neví, jak s nimi má zacházet! Vždyť hračky přeci potřebují speciální péči!“
- Pedagog pokračuje rozhovorem s dětmi: Kdyby se hračky neuklízely zpět na svá místa, co by se s nimi mohlo stát? A co by se nám mohlo stát? Kdopak z vás si doma hračky poctivě uklízí? Náš skřítek byl zrovna včera na obchůzce u deseti dětských pokojíčků a tam byl takový nepořádek! Skřítko to rozzlobilo a řekl si: „Tak dost!“ Popadl poházené hračky a vyhodil je dětem do lesa, aby si uvědomily, že se na ně on i hračky zlobí a že už u nich hračky nechtějí být. My se po lese teď podíváme a zjistíme, o jaké hračky jde. Pak se domluvíme, co uděláme dál.
- Organizace: Děti rozdělíme na menší skupiny a poprosíme přítomné pedagogy či některé rodiče, aby dětem zapisovali plnění úkolů. Děti procházejí okrajem lesa a hledají ztracené hračky. Mají pouze zjistit, kde jsou. Každý plní úkol sám za sebe. Upozornění: nikdo hračky nesmí sebrat! Nechává je na místě, pouze jde nahlásit dospělému, kde hračku viděl a co to bylo za hračku.
- Děti svým zapisovatelům nahlašují, jaké hračky našly. Zapisovatelé si u dětí odškrtávají každou věc, kterou najdou.
- Pokud některé dítě dlouho nemůže najít některou hračku, mohou mu pomoci ostatní děti nebo i rodiče.
- Ve chvíli, kdy všechny děti našly všech deset hraček – domluvíme se, co s nimi uděláme. Posbíráme je a uklidíme. My totiž víme, že v lese se nemá nic povalovat. (Vítá to i skřítek, který by je také šel posbírat, a tak mu ušetříme cestu, když je tak malinký.)

6) Pobyt venku s rodiči – sběr přírodnin – překvapení pro našeho školního skřítko

Cíl:

- Podpora společně prožitého času s rodinou.
- Rozvoj přírodovědného poznání.
- Možnost pocítit radost z přípravy překvapení pro někoho jiného.
- Protože se na procházku často spojí několik rodin dohromady – opět může být vnímána rozličnost rodinných zvyků, podporována tolerance k jinému životnímu stylu.

Metodické pokyny:

- Motivace: „Náš skřítek vám děkuje, že jste pro Měchounka, Louskáčka a Semínko připravili tolik krásných věcí. Návštěva se krásně pobavila. Teď je ale náš školní skřítek smutný, jeho kamarádi už museli domů. Co kdybychom mu nějakého kamaráda vyrobili? Co myslíte, uděláme skřítkovi radost?“
- Rodiče s dětmi půjdou sbírat přírodní materiály (přírodniny použijí na výrobu vlastního skřítko).

7) Výroba lesního skřítky

Cíl:

- Kompetence sociální (účinně spolupracuje ve skupině dětí i dospělých).
- Přijímá pracovní roli v týmu (poznává, že společná práce pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce).

Metodické pokyny:

- Rodiče a děti společně vyrábí lesního skřítky z nasbíraných přírodních materiálů.

Večeře

8) Velká společenská událost – představování skřítků

Cíl:

- Kompetence sociální (podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu i v celé společnosti daného večera).
- Na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevnování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá.
- Přispívá k debatě v rámci celé skupiny.
- Respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si myslí druzí lidé, co říkají, co dělají.

Metodické pokyny:

- Každé dítě/každá rodina/každá skupina představí svého skřítky a krátce o něm pohovoří – jak se jmenuje, kde je mu dobře, co má rád, co umí.

9) Hudební pohádka „ Skřítkové šli na výlet“

Cíl:

- Utužit sounáležitost skupiny prostřednictvím společných zážitků.
- Prožití příjemných chvil se spolužáky, s rodiči.
- Kompetence občanské (podporuje se vcítění do situace někoho jiného, odmítá útlak a hrubé zacházení).

Metodické pokyny:

- Společně prožijeme hudební pohádku, do děje se zapojí děti i rodiče.

Pomůcky:

notebook, reproduktor, písničky, prodlužovací kabel, víčka, kytara, převlečení za vílu

(např. šaty, šátek, paruka se světlými vlasy), převlečení za čarodějnici (tmavé oblečení, paruka s černými vlasy).

Metodický postup:

- **Píseň „Skřítkové jdou na výlet“**

Pokud umíte hrát na kytaru a zhudebnit verše, můžete děti na začátku pohádky naučit krátkou píseň:

C G
Skřítkové jdou na výlet, ať to slyší celý svět,
C G
skřítkové jdou na výlet, ať to slyší svět!
C G
Trumtarára juchají, skřítkové jásají,
C G
trumtarára juchachí, skřítkci jásají.

Když se děti píseň naučí, vstanou, vezmou si „imaginární batůžky“ a vyrazí do lesa. V tu chvíli už začíná hudební pohádka. Skřítkové se procházejí a zpívají. Rodiče jim do rytmu tleskají.

- **Příchod do lesa**

Píseň: Jožin z bažin

Děti se prochází v rytmu písně a dělají pohyby, které předvádí paní učitelka (obyčejná chůze, chůze + tleskání, dupání, zvedání kolen = jdeme vysokou travou). Na cestě leží spadlé stromy, které musíte podlézt, přelézt. Vidíme zvláštní stromy, které obejdeme a prohlédneme si je (využijeme rodiče stojící poblíž a obejdeme je). Potřebujeme se dostat přes řeku, kousek od nás vidíme most přes řeku (opatrně přecházíme přes židle – rodiče děti jistí).

- **Hra s barevnými kamínky**

Píseň dle volby pedagoga.

Skřítkci si rádi hrají s barevnými kamínky. Pedagog rozhodí na zem víčka od plastových lahví. Každé dítě si najde 2 víčka.

Hrátky: Posadit se do kroužku a v rytmu hudby zadávat dětem cviky a různě s víčky vytvářet rytmus (před sebou, na zemi, nad hlavou, za tělem, do strany apod.).

Nejvhodnější je sedět v kruhu a děti dělají pohyby, které předvádí pedagog. Pak se můžeme v rytmu hudby i projít. Na závěr si každý skřítek najde skřítko kamaráda (udělají dvojice) a ťukají víčky vzájemně o sebe do rytmu hudby. Po určitém intervalu si najdou jiného skřítko, se kterým opět ťukají do rytmu.

- **Divné zvuky, strašidelná hudba – příchod čarodějnice**

V lese straší! Skřítkové se musí někam schovat, jinak se jich zlá čarodějnice dotkne a oni zkamení. Učitelka se rychle převlékne za čarodějnici a snaží se chytit děti. Ty utíkají a schovávají se (za rodiče, pod stoly, pod židle). Děti se snaží pomoci i kamarádovi/spolužákovi, aby nebyl chycen.

- **Víla**

Učitelka se přestrojí za vílu (paruka, šátek/šaty). Víla děti osvobodí tím, že je pohladí a vyzve na palouček k tanci. Kdo byl zkamenělý, toho pohlazením osvobodí. Děti pak tančí s vílou v kroužku (ladné otočky, houfem ovečky apod.)

- **Na zámku**

Víla zavede skřítky na ples, pozve i rodiče ke společnému tanci.

Mazurka s rodiči (hosté na plese) – Nejprve se naučte tančit mazurku na počítání (bez hudby). Potom tančete na píseň „Měla babka čtyři jabka“. Osvědčilo se nám, že se tančí 3 verze mazurky. V první sloce se tančí základ, v druhé sloce (v okénku se rodiče a děti na sebe usmějí). Další verze – rodiče dají dětem v okénku pusy.

- **Zrcadlový sál**

Skřítky vešli do zrcadlového sálu (i s rodiči). Všichni se dívají do zrcadel. Rodiče a děti si stoupnou naproti sobě. (Rodiče dají ruce před sebe, dlaněmi proti dětem. „Skřítkové“ udělají to samé. Dlaně jsou blízko u sebe, ale nedotýkají se.)

Rodiče skřítkům (dětem) předvádí různé pohyby a skřítky budou kopírovat jejich pohyby. Poté si role vymění. (Děti/skřítky zadávají pohyby a z rodičů se stanou zrcadla. Pohybují rukama, pak mohou zařadit i složitější pohyby celého těla – otočky, cviky na zemi).

- **Odchod domů**

Můžete zařadit píseň na stejnou melodii jako na začátku cesty:

Skřítkové se vracejí, rodiče už čekají, skřítkové se vracejí, rodiče čekají.

Trumtarára juchají, skřítkové jásají, trumtarára juchají, skřítky jásají.

Rodiče si sednou na koberec, děti k nim dojdou a lehnou si na záda.

- **Skřítkův večerní odpočinek (zklidnění před spaním)**

Relaxace s relaxační písničkou.

Děti si lehnou na zem, pravidelně dýchají. Každý rodič svému dítěti uvolní končetiny. Této hře se také říká hra na „Hárové panenky“. Po uvolnění mohou rodiče přejít k masáži (dlaní, prstů... pohlazení...). Potom si rodiče s dětmi úlohu vymění a děti uvolňují/masírují rodiče.

10) Pohádka na dobrou noc

Cíl:

- Utužení rodinných vztahů.
- Podpora čtenářské gramotnosti.

Metodický pokyn:

- Před spaním si rodiče a děti odnesou na pokoj pohádku o skřítcích. Mohou ji číst společně, protože místo některých slov jsou tam obrázky = to „čtou“ prvňáčci. Upozornit děti na to, že se jich další den zeptáme, o čem pohádka byla.

11) Pokud se dětem nebude chtít ještě spát – máme vytvořenou vlastní hru „Skřítku, nezlob se“

Cíl:

- Hra fair play.
- Díky vzoru rodičů umět přijímat prohru.

Metodické pokyny:

- Hraje vždy rodič + dítě, jako jeden hráč. Jsou spolu! Při hře se hází kostkou, jako při klasické hře „Člověče, nezlob se“. Když si stoupnou na obrázek skřítky, musí si vzít z balíčku kartičku s úkolem. Úkol je vždy postavený tak, aby muselo dítě a rodič spolupracovat. ☺ Je to vyzkoušené a moc je to bavilo. (Musí hrát minimálně 2 týmy vedle sebe, protože občas je tam zařazený úkol, že musí dotyční dojít k druhému týmu a něco splnit! Pak je tam také políčko STOP – jedno kolo se stojí. Je připraveno i několik kartiček „Žolíků“, kdyby se styděli úkol splnit. Když předloží Žolíka, úkol neplní.)

Porada na další den – s rodiči, děti už spí

Cíl:

- Neformální setkání rodičů (s cílem připravit pro děti aktivity na další den).

Metodické pokyny:

- Vysvětlíte rodičům, že děti druhý den prožijí zajímavou pohádkovou cestu plnou úkolů. Na stanovištích budou sami rodiče (jako pohádkové bytosti). Na schůzce se domluví, jaké masky rodiče mají a jaké úkoly u nich budou děti plnit. Rodiče si mohou přivést kostýmy z domova. My vozíme i školní kostýmy nebo si je půjčujeme. Než půjdou děti na cestu, dostanou kartičky, kam jim budou rodiče dávat razítka/ kreslit obrázky za splnění úkolů.

Příklady úkolů:

Čertice (a kostky) – Dítě musí hodit vyšší číslo než čertice.

Kouzelník – Vyjmenovat 5 věcí podle tří karet (na písmeno s, m, l).

Loupežník – Připravit sáček s různými předměty. Dítě musí dle hmatu poznat, jaké předměty tam jsou: knoflík, kapesníky, hřeben, kolíček, ...

Popelka – Děti roztrídí hrášek, fazole, čočku do misek (stačí trochu).

Jogín – Děti předvedou stoj na jedné noze, ruce dají nad hlavu a napočítají do 10.

Hejkal – Děti musí odstranit z hejkala kolíčky (které mu připevnil „Ježidědek“ na záda). Je smutný, že si tam nedosáhne.

Kouzelnice – Kimmova hra – Děti si mají zapamatovat 5 předmětů a po chvíli je vyjmenovat.

Černý duch – Děti mají pojmenovat pohádkové postavy, které vidí na obrázcích.

Brouček – Děti poznávají přírodniny.

Pavoučice – Děti říkají 2 jazykolamy.

Neděle

Snídaně

Příprava pohádkové cesty:

Děti s učitelkou – rozhovor o večerní pohádce.

Rodiče – chystají stanoviště (Pohádková cesta může probíhat venku nebo uvnitř hotelu – dle počasí).

12) Pohádková cesta

Cíl:

- Kooperace ve dvojicích, trojicích.
- Zjistit, že společná práce, společné plnění úkolů je snadnější a rychlejší.

Metodické pokyny:

- Děti dostanou kartičky, chodí ve dvojicích/trojicích a plní úkoly. Kdo má všechny úkoly splněné, vrací se k paní učitelce.

13) Závěr

Cíl:

- Reflexe prožitého.
- Příprava na návrat zpět (tzv. návratové aktivity, protože některým dětem se domů nechce).
- Připravíme pro školního skřítky i pro nás třídní pravidla, abychom se na sebe těšili, aby se nám ve škole společně dobře žilo (maximálně 2 až 3 pravidla, na kterých se shodnou všichni, která jsou podle nich nejdůležitější).

Metodické pokyny:

- Děti v závěru dostanou diplom/pamětní list.
- Závěrečný kruh – každý řekne, co se mu na víkendovém pobytu líbilo, co ho zaujalo, překvapilo, zda by chtěl příště něco prožít jinak.
- Lesní skřítky rodiny odvezou domů, protože děti se obvykle chtějí pochlubit prarodičům. V pondělí přinesou skřítky do školy – každoroční výstava připomene ostatním dětem a rodičům jejich první společný výlet. Často je to impuls pro domluvení dalšího výjezdu do hor (témat se nabízí víc: „Kouzelnický víkend“, „Lichožrouti“, „Pověsti Krušných hor“, „Cesta do vesmíru“).